

Kemin kaupungin vastine Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden selityspyyntöön koskien muutoksenhakua Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuuston päätöksestä 29.11.2022 §48 dnro 41/2023

**Kaupunginhallitus 13.03.2023 § 91
186/02.06.01.04/2022**

Valmistelu

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on pyytänyt Kemin kaupungilta selitystä Lapin hyvinvointialueen tekemän valituksen johdosta. Valituksenalainen päätös koskee Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuuston 29.11.2022 § 48 kohdassa tekemää päätöstä, jonka mukaan kuntayhtymän peruspääomaa alennetaan 14,0 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaan euroon.

Lapin hyvinvointialue on valituksessaan vaatinut, että edellä mainittu päätös on kumottava, päätöksen täytäntöönpano on kiellettävä ja että asia on käsiteltävä kiireellisenä, koska kuntayhtymän jäsenkuntien on laadittava tilinpäätöksensä tilikautta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

Lapin hyvinvointialueen valituksen perusteluissa on näkemyksenä esitetty, että yhtymävaltuusto olisi ylittänyt asiassa toimivaltansa. Valituksenalainen päätös on hyvinvointialueen näkemyksen mukaan Laki sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon 39 § 1 momentin vastainen, koska päätös on tehty ko. voimaantulon 21 §:n mukaisen määräajan 28.2.2022 jälkeen ja koska tuolla päätöksellä on merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia vaikutuksia.

Valituksessa vedotaan myös valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto osaston sekä kirjanpitolautakunnan hyvinvointi- ja kuntajaostojen lausuntoihin, joiden mukaan peruspääoman alentaminen ei ole mahdollista kuntayhtymän alijäämää katettaessa. Valituksessa todetaan, että vaikka valituksenalaisessa päätöksessä ei puhuta alijäämän kattamisesta alentamalla kuntayhtymän peruspääomaa, kyse on hyvinvointialueen kannalta käytännössä samasta asiasta.

Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymävaltuusto on kokouksessaan 29.11.2022 § 48 päättänyt:

- 1) alentaa kuntayhtymän peruspääomaa 14,0 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaan euroon, ja että
- 2) kunnat maksavat mahdollisen alijäämän tilinpäätösvouden ja sitä edeltävän kahden vuoden kuntalaskutuksen suhteessa

Kyseessä on samassa pykälässä ollut kaksi erillistä päätöstä, joista ensimmäisessä kuntayhtymän peruspääomaa on päätetty alentaa ja toisessa on päätetty, miten mahdollinen kuntayhtymän alijäämä katetaan ja miten kyseinen alijäämän laskutus jaetaan kuntayhtymän omistajakuntien kesken. Kemin kaupunki on osaltaan toiminut Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin valtuuston päätöskohdan 2) mukaisesti ja maksanut ajallaan osuutensa kertyneestä alijäämästä sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksen mukaisesti. Tämä kiistatta osoittaa, että valituksen tekijän esittämä näkemys siitä, että alijäämä olisi katettu peruspääomaa alentamalla, ei pidä paikkaansa.

Laki sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen

toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanolain 39 §:n 1 momentin mukaan yhtymävaltuusto ei voi saman lain 21 §:ssä tarkoitetun selvityksen antamisen jälkeen päättää asioista, joilla olisi merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia vaikutuksia, paitsi jos päätöksentekoa ei voida asian kiireellisuuden vuoksi lykätä tai jos hyvinvointialue antaa päätökselle suostumuksen.

Hallituksen esityksessä 241/2020 vp todetaan ao. pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa, että säännöksen on tarkoitus rajoittaa siirrettävän kuntayhtymän viranomaisen toimivaltaa sellaisissa luonteeltaan periaatteellisissa, uusissa tai laajakantoisissa asioissa, joista päättämisen olisi katsottava kuuluvan hyvinvointialueelle. Kuntayhtymän peruspääoman alentamisen ei voida katsoa kuuluvan edellä mainittuun kategoriaan päätöksiä. Peruspääoman alentamisen ja siitä päättäminen on myös hallituksen asiasta annetun lain perusteluiden perusteella katsottava olevan kuntayhtymän omassa päätösvallassa oleva asia ja perustuu perustuslain takaamaan kunnalliseen itsehallintoon. Samalla perusteella voidaan katsoa peruspääoman alentamisen vahvistavan hyvinvointialueiden aloittamisen myötä jäsenkuntien tiukentuvaa taloutta, joka on kuntien velvollisuus niin kuntalain kuin perustuslain perusteella.

Hallintovaliokunnan lausunnossa 12/2021 vp todetaan kuntayhtymän alijäämän osalta kuntalain 110 §:ään viitaten, että kuntayhtymän alijäämän kattamisvelvoite ei ole seurausta hyvinvointialueuudistuksesta, vaan olemassa oleva velvoite. Samaisen lausunnon mukaan alijäämän kattamissäännöstö kannustaa suunnittelemaan sairaanhoitopiirin taloutta kestävästi, koska vastuu alijäämistä ei siirry hyvinvointialueelle. Sääntely vähentää hyvinvointialueen taloudellisia riskejä. Eli voidaan todeta, että hyvinvointialueen taloudelliset riskit ovat tulleet turvatuiksi kuntayhtymän jäsenkuntien katettua kuntayhtymän alijäämän. Kuntayhtymän peruspääoman alentamisen ei voida katsoa vaikuttavan negatiivisesti hyvinvointialueen talouteen, vaan kyseessä on alijäämän kattamisvelvoitteesta erillinen, kuntayhtymän päätösvaltaan kuulunut asia, kuten asiasta on jo aiemmin todettu.

Edellä esitetyn perusteella Kemin kaupunki katsoo, vastoin Lapin hyvinvointialueen väitettä, että Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri ja sen yhtymävaltuusto ei ole ylittänyt asiassa toimivaltaansa päättäessään alentaa kuntayhtymän peruspääomaa 14,0 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaan euroon vaan on toiminut sillä toimivallalla, joka sillä on asiassa ollut. Lapin hyvinvointialueen valitus Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuuston päätöksestä 29.11.2022 § 48 tulee hylätä.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa oheisen valmistelutekstin lausuntona selitykseksi hallinto-oikeuden selityspyyntöön. Pykälä tarkistetaan kokouksessa.
Päätös	<p>Pykälä siirrettiin toiseksi viimeiseksi pykäläksi kokoukseen. Tiitinen, Auvinen, Ikäläinen, Miettunen ja Viitala ilmoittivat esteellisyydestä ja poistuivat kokouksesta pykälän käsittelyn ajaksi. Mustafi siirtyi käsittelyn ajaksi puheenjohtajaksi.</p> <p>Kaupunginhallitus päätti antaa oheisen valmistelutekstin lausuntona selitykseksi hallinto-oikeuden selityspyyntöön. Pykälä tarkistettiin kokouksessa.</p>